

Tónleikurin sum partur av samleika

Oddagrein

NEYVAN man nokur tjóð uppá seg í heiminum eiga eitt so ríkt tónleikalív sum tann føroyska. Hetta fingur vit ikki minst eitt haldgott prógv um, tá fleiri av okkara frægastu tónleikarum fylltu Norðurlandahúsið sunnudagin. Hetta tiltakið var í sær sjálvum ein stór uppliving, og fyri tey mongu, sum ikki høvdu høvi at leita sær í Norðurlandahúsið hetta dagin, var tað eins kærkomið at sita heima við hús og líða á. Tókk skulu tit mongu í Norðurlandahúsinum henda dagin hava fyri eitt ótrúliga stórt og gott upplivið.

SLÍK lóta sum henda eigur at fáa okkum at geva tónleikalívinum her á landi størri ans. Í tíðum har tað verður tosað so nógv um tjóðskap, fullveldi, mentan og samleika eiga vit nettopp at geva tónlistini í hennara mongu búnum gætur. Tað er líkasum, at tónleikur og tónlist her heima verður bara tikið sum nakað givið, sum ein sjálfvlygja, ið hoyrir okkum og samfelagnum náttúrliga til. So er, men vit áttu kanska at steðgað á eina løtu og veruliga hugsað um, hvussu livandi og útbreitt tónleikalívið er kring alt landið.

VIT hoyra so oftandi um tann týðningin, sum ítrótturin hevur og hvussu mong luttaka í ymsu ítróttargreinunum. Jú, ítrótturin hevur stóran týðning fyri ikki minst unga ættarliðið og eiga vit sum samfelag at stuðla undir hesum. Men vit hava kanska lyndi til at gloyma, hvussu nógv fólk kring landið eru virking innan tær ymsu tónleikagreinarnar. Tað er neyvan ov nógv sagt, at tónleikurin í Føroyum nemur við eins nógv fólk ella kanska fleiri enn ítrótturin ger tað. Henda samanbering bert fyri at vísa, hvussu stórt tal av fólki í Føroyum er virkið innan tónleikalívið.

HVAT skulu vit so brúka hesa konstatering - hesa sannroynd til kundi verið spurt! Jú til at minna á, hvussu stórir og týðandi partur tónleikurin er av okkara samleika - av okkara mentan. Tónleikalívið fevnir um alt ótal av greinum alt frá kórsangi, sálmasangi, jazz, poppi, klassiskum, hornmusikki til føroyskan dans. Nú vit fara inn í eitt nýtt ártúsund seta vit okkum nógv nýggj mál og eitt teirra kundi verið í størri mun enn higartil at hjúkla um tónleikalívið við eitt nú at ment hetta innan skúlagátt og eisini á professionellum støði. Brúk er fyri báðum. Tað skal tí vera okkara vón, at okkara myndugleikar veruliga fáa eyguni upp fyri tónleikalívinum og stuðla og stimbra tí. Arbeitt verður við eini ætlan at fáa orðaðan ein mentanarpolitikk frá ár 2000. Hetta er rætt og gott. Og her eigur tónleikalívið at verða høgt prioriterað. Latíð hetta so ikki bert blíva til orð. Men setið út í kortið, hvat samfelagið veruliga eigur at leggja í eitt føroyskt tónleikalív í næstu öld - latíð okkum brúka lond sum Noreg og Ísland sum dømi um, hvussu tað ber til at brúka fleiri ressursir upp á menning tónlistina.

Sosialurin

Viðmerking:

Bygnaðarbroytingar og alment gagn

Málið um Landsverkfrøðingin og Strandferðsluna hevur aftur sett tær nógv umrøddu bygnaðarbroytingarnar hjá Finni Norman Christensen á dagsskránnu. Í einum aftursvari til undirritaða, nevnið formaður Javnaðarflokksins, at júst hesar bygnaðarbroytingar voru orsök til, at Javnaðarflokkurin fór úr samgonguni í 1996, og at hetta var eitt konsekvant politiskt stig.

Eg eri als ikki samdur í hesi utlegging. Bygnaðarbroytingarnar voru longu settar í verk, tá Javnaðarflokkurin fór úr samgonguni. Meira enn ein halv millión krónur eru brúktar av skattaborgarans peningi til eina drúga kanning, sum staðfesti, at tæverandi landsstýrið og eisini tæverandi figgjamálaráðharrin, høvdu tikið undir við bygnaðarbroytingunum. Síðani er onki gjørt við hetta mál politiskt.

Men lat tað nú fara. Týðningarmiklari er tað, at samgongan nú hevur gjørt semju um at viðgera hesar bygnaðarbroytingar politiskt og at gera uppskot til ein framtíðar bygnað í fyrirsitingini sum heild. Tað er eftir mínum tykki skilabætt, enn at fara útum at finnst at, tá alt longu er hent og sett í verk.

Norman syndabukkur

Trupulleikin við bygnaðarbroytingunum í miðfyrirsitingini var júst tann, at tær fingur ongantíð nakra politiska viðgerð. Ongi ynki og krøv vórðu sett Finni Norman Christensen. Hann noyddist rætt og slætt bara at gera eitt uppskot eftir teirri skipan, hann kendi úr Danmark. Ongin áleigdi honum heldur at viðgera okkara egnu royndir, ella at hyggja at skipanum, sum aðrar smátjóðir nýta í fyrirsitingini.

Finn Norman Christensen er tí órættvíst gjørdur til syndabukk. Úr flestu flokkum er tað nærum vordið sjónvenja at finnst at hesi skipan, sum ber hansara navn - útán at vísa á nakað alternativ. Sjálvur má eg eisini viðganga, at eg havi verið uppi í kórnum. Og tað er ov bíligt.

Niðurbrotandi avleiðingar

Avleiðingarnar eru týðilgar: Í fyrsta lagi er tað niðurbrotandi fyri fólkinu, sum starvast í almennu fyrirsitingini, at stútt og stóðugt verður funnist at teirra ar-

beiði. Tey arbeiða innan ta skipan, sum politikararnir hava sett í verk og tey vilja oðl gera sitt ítarsta fyri at skapa nakað nýtt og haldgott. Her liggja stór framtíðarvirðir fyri okkara land, ið vit sum politikarar eiga at virðismetu og motivera, heldur enn at koma í politiskum kegla.

Í øðrum lagi tykist tað alt meira torført hjá okkum politikarum at viðgera bygnaðin og fyrirsitingina, jú longri tíð gongur. Tá ein bygnaður fyrst er kjølfestur, er tað torført at broyta hann innanifrú og tað krevur stóra orku at gjøgnumskoða hann útánifrú.

Ikki endurtaka mistøk

Tað sum vit eiga at gera nú, er ikki at leita fram ein nýggjan einstakan persón, sum einsamallur aftur skal koma við kollveltandi broytingum. Vit eiga heldur at seta ein bólk av fólki við ymsum fyrirsitingarligum royndum - bæði úr almennum og privatum høpi - at gjøgnumganga royndirnar í almennu fyrirsitingini síðani Heimastýrslóginu og serliga síðani nýggju stýrisskipanarlóginu. Men fyrst eiga vit politiskt at stinga út í kortið, hvat vit ynksja og hvørji krøv vit eiga at seta almennu fyrirsitingini.

Vit hava eitt upplagt høvi at gera hetta í sambandi við viðgerðina av kommunuálitinum og einum nýggjum uppávubýti millum land og kommunur.

Fyribils skjóti eg upp, at vit politiskt skulu miða eftir hesum ynksjum og krøvum til fyrirsitingina:

1. Tænastur og ábyrgd hjá kommunum

Almennar tænastur til borgararnar (barnaansing, fólkaskúli, eldarátt, forsoy, kommunulæknar, mentanartilboð o.s.fr.) og málsviðgerð av hesum, sum hava beinleiðis samband til einstaka borgaran, skal í størst møguglan mun liggja hjá kommunum - næst borgarunum.

2. Krøv til miðfyrirsiting

• Miðfyrirsitingin skal tryggja lógmanni og landsstýrismonnum at teir kunnu røkja sína politisku og fyrirsitingarliga ábyrgd. Hon skal tryggja greiðar reglur og síðvenjur fyri lógar- og reglumiði, málsviðgerð og fyri upplýsing til borgararnar.

• Miðfyrirsitingin skal tryggja greiða lóggávu og

reglur fyri allar almennar stovnar

• Miðfyrirsitingin hava eftirlit við og tryggja eitt minsta felags støði kring landið fyri málsoðini hjá kommunum, og tryggja øllum borgarum síni grundleggjandi rættindi.

• Miðfyrirsitingin skal savna vitan, men samstundis spjæða vitan og royndir. Hon skal samskipa og ganga á odda fyri at tryggja tænastustøðið og eina góða fyrirsitingarmentan kring alt landið. Starvsfólk skulu hava eina útbúvingarskipan, har tey starvast ymsastaðni bæði í landsfyrirsiting og kommunu-umsiting.

• Miðfyrirsitingin skal ikki byggja mýrar upp millum ymsu málsoðini, men hinvegin miða eftir at bróta mýrarnar niður. Hvussu uppávur kunnu loysast millum stýrir og/ella deildir og hvussu ein felags fyrirsitingarmentan kann skapast, eigur at verða ein høvudsætningur.

• Miðfyrirsitingin skal tryggja samstarv og samskipti við útheimin og við privata vinnuna. Hon skal hava orku til framtíðararbeiði og at leggja langtíðarætlanir.

Stýrisskipan og felags ábyrgd

Greitt er, at nýggja stýrisskipanarlógin við ráðharrábyrgd hjá hvørjum einstøkum landsstýrismanni, setir serlig krøv til landsfyrirsitingina. Royndirnar higartil benda á, at vansin hevur verið eitt minni samstarv millum stýrini, og at hvørt stýri røkir grundleggjandi uppávur, sum kundu verið loystar í felag.

Spurningurin er, um vit ikki kutaðu alt tað kollegiala burtur av skjótt. Vit áttu at viðgjørt, hvørjar felags

Hogni Hoydal, landsstýrismaður

avgerðir, landsstýrið eigur at taka - tildomis í størri uttanríkispolitiskum málum og júst í spurningum um almennan bygnað og kommunubygnað. At endurskoða hetta og givið landsstýrinum felags ábyrgd aftur á summum okjum, hevði samstundis sett natúrlig krøv til felags starvsókir í miðfyrirsitingini.

Hetta er eitt evni, sum grundlógarnevndin sjálvsagt eigur at viðgera í síni heild.

Men týðningarmikið er, at vit longu nú fara at seta ein politiska kós, so vit fáa greiðar linjur og tryggjeika hjá leiðarum og starvsfólki um í almennu fyrirsitingini.

Hogni Hoydal landsstýrismaður

Fíggingargrunnurin hevur fingið nýggja nevnd

Í sambandi við at Karsten Hansen, landsstýrismaður í figgjamálum hevur ríkið yvir Fíggingargrunnin fyri 1992 sum málsoði, hevur hann valt nýggja nevnd fyri grunnin.

Í nýggju nevndini sita:
John P. Danielsen, skrivstovustjóri
Eyðhild Skaalum, advokatur
Eyðfinn Færø, roknsakapr- og figgjarleiðari
Hildur Gunnarsdóttir, bókhaldari